

KANSALAISVAIKUTTAMINEN

VANHAT JA UUDET TAVAT VAIKUTTAA

Alkio-opisto, syksy 2019

Saila Leukumaa-Autto

Tämä materiaali on lisensoitu [Creative Commons Nimeä-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).

Kurssin sisältö, tavoitteet ja arviointi

- **Sisältö ja tavoitteet:** Perinteiset ja uudet vaikuttamistavat kansalaisyhteiskunnassa. Kurssin osana toteutetaan opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan pieni vaikuttamisprojekti ja suunnitellaan vaikuttamiskenttään suuntautuva vierailu. Tavoitteena lisätä ymmärrystä erilaisista vaikutusmahdollisuuksista suomalaisessa yhteiskunnassa ja innostaa opiskelijaa yhteiskunnalliseen osallistumiseen.
- **Arviointi:** Läsnäolon ja aktiivisuuden perusteella 1–2 op

Kurssin aikataulu ja toteutus

- Aika: Syyslukukaudella, kaksi tuntia viikossa, vierailu ja mahdolliset järjestettävät tapahtumat
- Toteutus: teoriaa ja käsitteitä, perinteisten ja uusien vaikuttamismahdollisuuksien esittelyä ja pohdintaa, esimerkkejä kansalaisvaikuttamisesta, vaikuttamisprojektin suunnittelu ja toteuttaminen ja ymmärrystä lisäävä vierailu

ADEKA-hanke

[Aktiivinen ja demokraattinen kansalaisuus -hankkeen kuvaus Kansalaisfoorumin verkkosivuilla](#)

- Kurssi osana hanketta, jonka tavoitteena aktiivisten kansalaisten määrän kasvattaminen ja osallistumisen ja osallisuuden laaja lisääminen

Pienryhmissä pohtien ja kirjaten:

- Mitä kansalaisvaikuttaminen tarkoittaa?
- Miksi halutaan aktiivisia kansalaisia? Ja kuka/ketkä haluavat?
- Uudet ja vanhat tavat vaikuttaa? Listaa ja valitaan tarkempaan tarkasteluun kiinnostavimpia.

Mitä kansalaisvaikuttaminen tarkoittaa?
Miksi halutaan aktiivisia kansalaisia? Ja
kuka/ketkä haluavat?

- Jokaisen mahdollisuus - pyrkimys muuttaa jotain tai säilyttää
- Potentiaalisesti lisää demokratiaa
- Mahdollisimman monen ihmisryhmän tarpeita huomioidaan
- Vastuuta kansalle – kaikki haluaa, että kaikki vaikuttaa
- Demokratian ja päätöstenteon oikeutus

Uudet ja vanhat tavat vaikuttaa? 1/2

Listataan ja valitaan tarkempaan tarkasteluun kiinnostavimpia.

- Äänestäminen
- Kansalaisaloite
- Lakko
- Adressit
- Mielenosoitus
- Facebookissa toiminta
- Some
- Instagram
- Blogit
- Toiminta YouTubessa
- Twitter
- Snapchat
- Väkivalta
- Kommunikointi
- Lobbaus
- Kampanjat
- Mainostus, lehdet, pamfletit, julisteet, tv- ja nettiklipit, puhelin, radio, somekanavat (julkiset kannanotot)
- Propaganda
- Rahoitus
- Feissaaminen
- Lahjoittaminen
- Uhrautuminen

Uudet ja vanhat tavat vaikuttaa? 2/2

Listataan ja valitaan tarkempaan tarkasteluun kiinnostavimpia.

- Säätö
- Puheet
- Vaalivilpit
- Aivopesu
- Kiristys- ja uhkailu
- Kuluttaminen
- Demokratiainnovaatiot
- Talkoot
- Ilkivalta, sabotaasi
- Boikotointi
- Järjestö- ja yhdistystoiminta
- Kokoon tuleminen
- Taide
- Korruptio
- Kansalaistottelemattomuus
- Uhriutuminen
- Kasvatus, koulutusjärjestelmä
- Esimerkin näyttäminen

Teoriaa ja tapoja kevyesti

- [Podcast kansalaisaloitteesta poliittisen osallistumisen muotona Politiikasta-sivustolla](#)
- [Artikkeli nuorten poliittisen passiivisuuden myytistä Politiikasta-sivustolla](#)
- [Artikkeli demokratian \(vai puolueiden?\) kriisistä Politiikasta-sivustolla](#)

Vaali- ja puolueosallistumisesta demokratiaainnovaatioihin: syventyykö vai heikentyykö demokratia?

[Kestilä-Kekkonen & Korvela \(toim.\) \(2017\) Poliittinen osallistuminen. Vanhan ja uuden osallistumisen jännitteitä -kirja](#)

- Poliittinen osallistuminen vanhassa ja uudessa merkityksessä
- Poliittinen luottamus – tasaista laskua vai aaltoliikettä?
- Kohti osallistamista
- Demokratiaainnovaatiot ja poliittinen osallistuminen

Demokratiainnovaatiot – valtio aloittajana 1/5

- Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma 2003
 - *Demokratiavaje (EU) ja demokratian kriisi – oikeutus kansalaisten osallistumisen kautta*
 - *Suorien osallistumismuotojen lisääminen, myös vaalien välillä*
 - *Kansalaisten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen*
 - *Hallinnon vuorovaikutuksellisuuden lisääminen ja kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksien lisääminen*

Demokratiainnovaatiot – valtio aloittajana 2/5

- Demokratiainnovaatiot: instituutioita, jotka suunniteltu lisäämään ja syventämään kansalaisten osallistumista poliittiseen päätöksentekoprosessiin – tarkoitettu kansalaisten aktivoimiseksi ja institutionalisoitu

Demokratiainnovaatiot – valtio aloittajana 3/5

- pyrkimys osallistaa ”puolueettomia” kansalaisia, mutta institutionalisoiminen erottaa muusta kansalaisaktivismista, sillä on osa julkista valtaa ja hallintoa – kritisoitu ylhäältä alaspäin toteuttamisesta niille politiikkalohkoille, joille halutaan.

Demokratiainnovaatiot – valtio aloittajana 4/5

- Kansalaisaloite ([Oikeusministeriön Kansalaisaloite.fi-palvelu](https://oikeusministerion.fi/kansalaisaloite))
- Asiakasraadit ja neuvostot päätöksenteon tukena – deliberatiivinen demokratia – keskustelu ja kuuleminen – vaikuttavuus?
 - [Helsingin kaupungin Tuetun työllistymisen palvelun Asiakasraati esittäytyy ja esittelee toimintaansa YouTube-videossa](#)
 - [Jyväskylän joukkoliikenteen asiakasraadin verkkosivu](#)
 - [Jyväskylän ikäihmisten palvelujen asiakasraadin verkkosivu](#)
 - [Jyväskylän aikuissosiaalityön asiakasraadin verkkosivu](#)
 - [Jyväskylän varhaiskasvatuksen asiakasraadin Peda.net-sivu](#)

Demokratiaainnovaatiot – valtio aloittajana 5/5

■ Osallistuva budjetointi

- [YouTube-video Helsingin kaupungin osallistuvasta budjetoinnista](#)
- [Helsingin kaupungin OmaStadi -osallistuvan budjetoinnin verkkosivut](#)
- [Tietoa osallistuvasta budjetoinnista Kuntaliiton verkkosivuilla](#)
- [Uutinen Jyväskylän kaupungin osallistuvasta budjetoinnista Ylen sivuilla](#)

■ E-demokratia/digitaalinen demokratia – enemmänkin e-hallintoa

■ Jo edustuksellinen demokratia petos demokratiaa kohtaan, mutta paradoksisesti massayhteiskunnassa suora demokratia mahdottomuus?

Perinteisten vaikuttamistapojen uudet muodot ja kansalaisaktivismi

- [Helsinkiläisnuorten tekemä video kansalaisaktivismin muodoista YouTubessa](#)
- Uudet liikkeet – puolueiden ja perinteisen edustuksellisen demokratian kriisi
 - [*Liike Nyt -puolueen verkkosivut*](#)
- [A-studion juttu Greta Thunbergista ja koululakosta Yle Areenassa](#)
- [Yle Aamun juttu nuorten ilmastolakosta Yle Areenassa](#)
- [Siivouspäivä-tapahtuman verkkosivut](#)
- [Yhteismaa ry:n verkkosivut](#)

Ympäristö ja aktivismi –kansalaisaktivismista puoluevaikuttamiseen 1/2

- Ympäristöliike: ei vain luonnonsuojelu, vaan koko ekosysteemin huomioonottaminen
 - *Käynnistäjänä Kojjärven suojelu 1979*
- ⇒ Nosti ympäristönäkökulman politiikkaan
 - *esim. Ympäristöhallinto 1983*
 - *Alun verkosto puolueeksi 1987: Vihreä Liike*

Ympäristö ja aktivismi –kansalaisaktivismista puoluevaikuttamiseen 2/2

- Ympäristöliikkeen kansalaistottelemattomuus:
 - *Eläinoikeusliike*
 - *Talon- ja kadunvaltaajat*

[Ylen juttu ja videot vihreän liikkeen pioneereista Elävän Arkiston verkkosivuilla](#)

JÄRJESTÖ- JA KANSALAIS- VAIKUTTAMINEN

EEVA HARJULAN VIERAILULUENTO

ALKIO-OPISTO 3.10.2019

KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Mieti harrastusryhmääsi – miten olet mukana toiminnassa?

Jos haluaisit muuttaa ryhmän toimintaa tai kehittää uutta, miten toimisit?

Oletko koskaan houkutelut uusia ihmisiä mukaan harrastukseksi pariin?

Onnistuitko innostamaan? Oliko se helppoa vai vaikeaa?

SUOMI ON JÄRJESTÖTOIMINNAN MAA

Suurimmat järjestöryhmät	Yhdistyksiä	Jäseniä
Kulttuuri ja harrastusjärjestöt	28 000	5 000 000
Sosiaali- ja terveysterveyshjärjestöt	13 000	1 000 000
Ammatti- ja elinkeinoyhdistykset	12 000	4 500 000
Kansalaistoimintaan ja edunvalvontaan keskittyneet yhdistykset	11 000	3 000 000
Koulutus ja tutkimusyhdistykset	4 500	1 000 000

JÄRJESTÖT

- **Kouluttavat** vaikuttamiseen – erityisesti nuorisojärjestöt
- Innostavaa **toimintaa**, toiminnan kautta asioiden parantaminen (valituksen sijaan)
- **Verkostoituminen** ja tutustuminen uusiin ihmisiin
- **Yhdessä** tekemisen taidot, yhteisöllisyys ja saman tavoitteen eteen töiden tekeminen

SÄÄNNÖT 1/2

- Kaiken toiminnan perusta – toiminnan tarkoituksen määrittely
- Sisältävät arvoja
- Sääntöjä voi myös muokata ajanmukaiseksi
 - *Toimintasuunnitelma – aina uudistumisen mahdollisuus, pistää pakka uuteen uskoon*
 - *Rahankäytön opettelu – budjetointi, suunnitelmallisuus*
 - *Vastuullisuus – yhteisten varojen käytön valvonta – toimintakertomus ja toiminnantarkastus vuosittain*

SÄÄNNÖT 2/2

- Esimerkkejä yhdistysten säännöistä:
 - *Suomen Punaisen Ristin osastojen johtosääntö*
 - *Jyväskylän Pyöräilyseuran säännöt*
 - *Keskustan paikallisyhdistysten säännöt*

PORTAAT

KV

Valtio

Maakunta

Perusjärjestö

Asiantuntija

järjestö

- Useat eri tasot mahdollistavat oikeantasoisien vaikuttamisen missäkin asiassa – lähellä ihmistä
- Jäsenillä henkilökohtaisia mahdollisuuksia edetä järjestön tehtävissä ja saada onnistumisia

OSALLISTUMISEN ILOA JA ONNISTUMISIA 1/2

- Henkilöiden eri roolit – jokaiselle löytyy varmasti omanlainen vastuutehtävä!
 - Roolien kierrätys – itsen haastaminen
- Etenemiseen ja oman paikan löytämiseen kannustaminen 1/2
 - Hyvä järjestö kannustaa jäseniään tavoittelemaan uusia ulottuvuuksia ja nousemaan portaissa vaikuttamisen tasoilla ylöspäin

OSALLISTUMISEN ILOA JA ONNISTUMISIA 2/2

- Etenemiseen ja oman paikan löytämiseen kannustaminen 1/2
 - Henkilövalinnat innostavat kaikkia – ehdokkaita, tukijoita ja valitsijoita!
- Vaikkei onnistuisi, yhteisö/järjestö auttaa löytämään uusia vaikuttamisen kanavia ja reittejä. Yksin helpommin lannistuisi.

JÄRJESTÖTOIMINNAN HAASTEET

- Toimijoiden innostaminen ja innostuminen aina uudelleen
- Sääntömääräiset asiat koetaan mahdollisuuden sijaan rasitteena
- Uusien toimijoiden saaminen ja sitouttaminen mukaan pitkäjänteisesti eikä vain projektikohtaisesti

ERI TAPOJA VAIKUTTAA – VÄYLÄ RIIPPUU TAVOITTEESTA MUTTA VIISAS KÄYTTÄÄ USEITA KÖYSIÄ KIIPEÄMISEEN 1/2

- Mihin toivot vaikuttavasi – kunnassa (liikuntatilat, harrastustilat, elokuva- tai kokoontumistilat usein nimenomaan nuorten toiveita)
- Adressit, aloitteet jne.

ERI TAPOJA VAIKUTTAA – VÄYLÄ RIIPPUU TAVOITTEESTA MUTTA VIISAS KÄYTTÄÄ USEITA KÖYSIÄ KIIPEÄMISEEN 2/2

- Kokoontumiset tai mielenosoitukset – yhteisöllisyyden kokemus saman asian ympärillä – ajat ja nimet muuttuu, mutta ihmisen tarve kokoontua ei ole kuitenkaan kadonnut esim. somen myötä
- Suorat yhteydenotot ja keskustelut – oman kannan muotoilu ja PERUSTELU päättäjälle (kunta tai eduskunta)

Vaikuttamisprojekti alkuun

- Mihin haluttaisiin vaikuttaa?
 - *Maailmassa*
 - *Suomessa*
 - *Jyväskylässä*
 - *Korpilahdella*
 - *Opistolla*
- Suunnittelu – Mitä voitaisiin tehdä kurssin puitteissa?
- Pienryhmäkeskustelut ja ehdotukset

Vierailun suunnittelu 1/2

- Missä käydään ja miksi?
- Mitä halutaan nähdä ja mistä halutaan saada lisätietoa?
Mitä halutaan vierailuista oppia?
- Ehdotuksia: Helsinki, järjestöt, Yle (politiikan toimitus), MTV, eduskunta
- Toteutetaan:
 - *Yhden päivän vierailu Helsinkiin, mukana kurssilaisten lisäksi yhteiskunta- ja valtiotieteitä opiskelevia ja maahanmuuttajien korkeakouluun valmentavia opintoja tekevät*

Vierailun suunnittelu 2/2

■ Vierailukohteet:

– *Ensi- ja turvakotien liitto*

- Mikä järjestö kyseessä ja minkälaista valtakunnallista toimintaa? Miten toimintaan mukaan?

– *Eduskunta*

- Miten asiat eduskunnassa toimivat?

Kansanedustajien ja edustajien avustajien tapaamisia, politiikan toimittajan tapaaminen ja kyselytunnin seuraaminen

- Vierailun herättämät ajatukset – opitun purku

Retki Helsinkiin Ensi- ja turvakotien liittoon & eduskuntaan (esittely, tapaamiset ja kyselytunti) 1/2

- Projektiasiantuntija Jaana Autto Ensi- ja turvakotien liitosta kertoi ja vastaili kysymyksiin järjestön laajasta toiminnasta, periaatteista, suhteesta valtioon ja vapaaehtoistoiminnasta eri paikkakunnilla

Retki Helsinkiin Ensi- ja turvakotien liittoon & eduskuntaan (esittely, tapaamiset ja kyselytunti) 2/2

- Eduskunnassa tavattiin monenlaisia vaikuttajia sekä politiikan ja viestinnän ammattilaisia

VAIKUTA JO!

EEVA HARJULAN VIERAILULUENTO

ALKIO-OPISTO 31.10.2019

MITÄ JA MIKSI?

- Video Nuorten ideat -palvelun kautta toteutuneesta tapahtumasta
- Video Maaseudun Sivistysliiton ja viitasaarelaisnuorten toteuttamasta VTscape-pakopelistä
- Video nuorten ajatuksista vaikuttamisesta, Maailma kylässä -festivaalit 2015
- Video Nuorten Keski-Suomen Vaikuta!-teemapäivistä vuonna 2018

- AKTIIVISUUS VALINTANA -

Mitä tehdään?

- Puhetta
- Kirjoitusta
- Tietoisia valintoja
- Pyyntöjä
- Aloitteita
- Kuuntelua
- Tekoja
- Taidetta
- Tempauksia
- Yrittäjyyttä
- Teemapäiviä
- Kutsuja

Kenelle?

- Korpilahtelaisille
- Omalle paikkakunnalle
- Nuorille
- Vanhuksille
- Pojille
- Tytöille
- Maahanmuuttajille
- Kylille
- Keskustaan
- Kuntapäätäjille
- Eduskuntaan

MIKÄ AIHE JA MILLAINEN TOTEUTUS?

Aihe?

- Ruoka
- Vapaa-aika
- Hyvinvointi
- Liikunta
- Some
- Taide
- Verkostot
- Turvallisuus
- Historia
- Tulevaisuus
- Musiikki

Toteutus?

- Esitys
- Luento
- Näyttely
- Kilpailu
- Video
- Tapahtuma
- Mielenosoitus
- Kirjoitus
- Aloite
- Kannanotto

Vaikuttamisprojektin toteuttaminen

- Päädyttiin toteuttamaan projekti Alkio-opistolla osin yhteistyössä oppilaskunnan kanssa
 - *Joulupuu-keräys opistolle (kansalaisvaikuttamisen kurssi)*
 - *Hyväntekeväisyssählyturnaus opistolla (kansalaisvaikuttamisen kurssi ja oppilaskunta)*
- Suunnitelmia syntyi myös jatkossa toteutettavista laajemmista hankkeista, jotka parempi toteuttaa esimerkiksi keväällä (roskienkeruutapahtuma, talkoopäivä)

Projektien toteutus: Joulupuukeräys ja sählyturnaus

- Yhdessä tekemistä, yhteisöllisyyden lisäämistä ja hyväntekeväisyyttä

Palautetta ja pohdittavaa jatkoa ajatellen 1/2

- Osallistujia pitäisi saada lisää (kurssilla 10 opiskelijaa, aktiivisia 6, koko opistossa yli 200 opiskelijaa)
- Ajankohtaa pitäisi miettiä
- Tunteja pitäisi olla enemmän
- Kurssi voisi kestää koko lukuvuoden – projektien toteuttaminen nopeasti hankalaa

Palautetta ja pohdittavaa jatkoa ajatellen 2/2

- Olisi hyvä saada hyöty kaikille paremmin esiin ja ehkä osaksi avoimeen yliopistoon suoritettavia opintoja
- Pitäisikö tehdä tiiviimmin yhteistyötä oppilaskunnan kanssa tai ottaa koko kurssin sisällöt mukaan oppilaskunnan toimintaan? Opettaja ohjaamaan oppilaskunnan toimintaa